

O'Halloran og Francis gegn Bretlandi

Dómur frá 29. júní 2007 - Yfirdeild

Mál nr. 15809/02 og 25624/02

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

Sönnunargögn. Réttur til að fella ekki á sig sök.

1. Málsatvik

Kærandur eru Gerard O'Halloran, fæddur árið 1933 og búsettur í London (hér eftir nefndur GO), og Idris Francis, fæddur árið 1939 og búsettur í Petersfield (hér eftir nefndur IF). Þeir eru báðir breskir ríkisborgarar.

Þann 7. apríl árið 2000 var GO myndaður af hraðaksturseftirlitsvél á M11 hraðbrautinni. Hann ók á 111 km hraða á klukkustund þar sem hámarkshraði var 64 km á klukkustund. Þann 12. júní árið 2001 var IF myndaður af hraðaksturseftirlitsvél þar sem hann ók á 75 km hraða á klukkustund þar sem hámarkshraði var 48 km á klukkustund.

Í báðum tilvikum tilkynnti lögregla kærendum að hún hygðist sækja ökumenn bifreiðanna til saka fyrir hraðakstur. Krafði hún þá um upplýsingar um ökumenn bifreiðanna á þeim tíma sem hraðakstur átti sér stað eða, væri þeim það ómögulegt, að veita aðrar upplýsingar sem aðstoðað gætu lögreglu við að bera kennsl á ökumenn. Þá var kærendum bent á að samkvæmt 172. gr. breskra umferðarlaga væri það refsivert að veita ekki viðkomandi upplýsingar.

GO staðfesti við lögreglu að hann hefði ekið bifreið sinni á umræddum tíma. IF neitaði hins vegar að veita umræddar upplýsingar og vísaði til þess að óheimilt væri að skylda hann til að jata á sig sök.

Þann 27. mars árið 2001 var GO ákærður fyrir brot á umferðarlögum. Áður hafði hann, með vísan til ákvæða laga um sönnunargögn með hliðsjón af 6. gr. sáttmálans, leitast eftir því að fá játningu sína útilokaða sem sönnunargagn í málinu. Það bar hins vegar ekki árangur. Hann var sakfelldur fyrir hraðakstur og sex punktar voru skráðir í ökuskírteini hans. Einnig hlaut hann 100 punda sekt (að jafnvirði 147.66 evra) auk þess sem honum var gert að greiða 150 pund vegna málskostnaðar (að jafnvirði 221.49 evra). Þann 19. október 2001 var áfrýjun hans hafnað.

Þann 28. ágúst árið 2001 var IF boðaður til dómara þar sem hann hafði ekki veitt umbeðnar upplýsingar. Þann 15. apríl árið 2002 var hann sakfelldur fyrir brot á umferðarlögum. Honum var gert að greiða 750 pund í sekt (að jafnvirði 1,107.49 evra) auk 250 punda vegna málskostnaðar (að jafnvirði 369.16 evra) auk þriggja punkta sem skráðir voru í ökuskírteini hans. Kærandi hélt því fram fyrir dómstólnum að framangreind sekt væri verulega hærri en sú sem honum hefði verið gert að greiða hefði hann jatað á sig meint brot.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

GO hélt því fram að sakfelling hans væri eingöngu eða aðallega byggð á yfirlýsingu um meint brot sem honum var skylt að gefa ellegar hljóta refsingu sem væri sambærileg þeirri sem hann ætti yfir höfði sér fyrir hið meinta brot. IF hélt því fram að með því að skylda hann til að veita upplýsingar um meint brot væri brotið í bága við rétt hans til að neita að bera gegn sjálfum sér. Báðir vísuðu þeir til 1. mgr. 6. gr. sáttmálans um réttláta málsmeðferð auk 2. mgr. sömu greinar um sakleysi uns sekt væri sönnuð.

Niðurstaða

Þann 11. apríl 2006 ákvað deild dómstólsins að eftirláta yfirdeild lögsögu í málinu í samræmi við 30. gr. sáttmálans.

Kærendur héldu því fram að rétturinn til að tjá sig ekki og rétturinn til að fella ekki á sig sök væru ófrávíkjanleg réttindi og með því að þvinga sakborning til að bera gegn sjálfum sér væri grafið undan kjarna þeirra réttinda. Dómstóllinn féllst ekki á þessa röksemd kærenda og benti á að í sambandi við 1. mgr. 6. gr. sáttmálans gildi engin algild regla um efni réttarins til réttlátrar málsmeðferðar. Slíkt væri bundið atvikum í hverju máli fyrir sig. Við mat á því hvort kjarni umræddra réttinda væri skertur leit dómstóllinn aðallega til eðlis og stigs þeirrar þvingunar sem beitt var til að komast yfir sönnunargögn, hvort varnaglar væru til staðar í þeirri málsmeðferð og með hvaða móti þannig fengin sönnunargögn væru notuð.

Hvað varðar eðli og stig þvingunar sem beitt var gagnvart kærendum þá var þeim gerð grein fyrir því í erindi lögreglunnar að þeir, sem skrásettir eigendur bifreiðanna, væru skyldugir að veita upplýsingar um ökumann bifreiða sinna á þeim tíma sem um ræddi. Þeir voru einnig upplýstir að vanhöld á að veita slíkar upplýsingar væri refsivert brot samkvæmt 172. gr. breskra umferðarlaga. Viðurlög við að veita ekki upplýsingarnar væri sekt að andvirði 1.000 punda auk sviptingar ökuréttinda eða þriggja punkta í ökuskirteini viðkomandi. Dómstóllinn féllst á að um væri að ræða beina þvingun, en benti á að þeir sem kysu að eiga eða aka bifreið væri kunnugt um að þar með féllu þeir undir ákveðið regluverk sem byggðist á því að eignarhald og notkun bifreiða hefði í för með sér ákveðna slysaættu. Þeir teldust með því hafa gengist undir ákveðna ábyrgð og skyldur. Ein þeirra skyldna væri að upplýsa yfirvöld um ökumenn bifreiða þegar grunur vaknaði um umferðarlagabrot. Einnig var talið skipta máli að heimildir lögreglu til rannsóknar væru takmarkaðar í málum sem þessum. Ákvæði a-liðar 2. mgr. 172. gr. breskra umferðarlaga ætti einungis við þegar grunur léki á um að ökumaður bifreiðar hefði framið hraðakstursbrot og veitti ákvæðið lögreglu aðeins heimild til að óska eftir upplýsingum svo unnt væri að bera kennsl á ökumann.

Dómstóllinn benti á að 4. mgr. ákvæðisins teldist vera varnagli gagnvart eiganda bifreiðar. Hann yrði ekki talinn hafa brotið af sér samkvæmt 2. mgr. þess gæti hann sýnt fram á að hann byggi ekki yfir umræddri vitneskju eða gæti ekki með réttu vitað hver ökumaður bifreiðarinnar hefði verið á þeim tíma sem meint brot hefði verið framið. Þar af leiðandi fæli brotið ekki í sér hlutlæga bótaábyrgð og líkur á fólkskum játnungum væri hverfandi.

Dómstóllinn leit því næst til þess með hvaða hætti yfirlýsingar kærenda höfðu verið notaðar. Yfirlýsing GO um að hann hefði verið ökumaður bifreiðarinnar á umræddum tíma var nothæf sem sönnunargagn í ljósi ákvæðis breskra umferðarlaga þar að lútandi. Hann var því með réttu sakfelldur fyrir brotið. Fyrir rétti hafði hann árangurslaust dregið játningu sína til baka með vísan til laga um sönnunargögn. Dómstóllinn benti á að eftir sem áður hvíldi sönnunarbyrðin um sekt á ákærvaldinu. Einnig að sýna fram á að ekki væri stuðst við falska játningu eða önnur sönnunargögn sem fengin væru með vafasömum hætti. Í þessari málsmeðferð væri sakborningi gefinn kostur á að gefa vitnisburð og kalla til vitni ef hann óskaði. Auðkenni ökumanns var aðeins einn þáttur af fleiri við sönnun á hraðakstursbroti og sakfellingin byggði á fleiri þáttum en yfirlýsingu fenginni samkvæmt ákvæði a-liðar 172. gr. breskra umferðarlaga.

Þar sem IF hefði neitað að gefa yfirlýsingu var ekki unnt að styðjast við hana fyrir rétti enda hefði mál ekki verið höfðað gegn honum fyrir hraðakstursbrot. Í máli hans hefði því ekki verið um að ræða notkun yfirlýsingar um ökumann sem sönnunargagn í máli varðandi hraðakstursbrot. Brot hans fólst þess í stað í því að neita að gefa viðkomandi yfirlýsingu.

Með hliðsjón af öllum aðstæðum málsins, þar með talið hinu sérstaka eðli reglnanna sem um var að ræða og hinna takmörkuðu upplýsinga sem krafist væri samkvæmt 172. gr. breskra umferðarlaga, taldi dómstóllinn að ekki hefði verið skertur kjarni réttar kærenda til að tjá sig ekki og fella ekki sök á sjálfa sig. Niðurstaða dómstólsins var að ekki hefði verið brotið í bága við 1. mgr. 6. gr. sáttmálans. Tveir dómáramur skiluðu séráliti. Dómstóllinn taldi að ekki væri ástæða til að kanna sérstaklega meint brot á 2. mgr. 6. gr. sáttmálans.